

Ljiljana Subotić

PREPLET OD KAMENA I SNOVA III Bijenale mozaika
mart, 2008.

Galerija SKC Novi Beograd već treći put organizuje Bijenale mozaika i ova izložba je već simbol Galerije. Od početne ideje da mozaičari izbore ravnopravan tretman u galerijskim postavkama, definisan je cilj Bijenala da okupi i predstavi umetnike koji se bave ovom tehnikom. Na zadovoljstvo organizatora, odziv umetnika je izuzetan ali zbog ograničenog prostora ipak je morao da se napravi izbor sa željom da to budu vrhunski mozaički komadi a da budu zastupljene sve umetničke

mogućnosti mozaičkog predstavljanja kao i različiti pristupi i tehnike. Da je ova manifestacija zaživela govori podatak da se autoru Bijenala mesecima ranije javljaju mozaičari da bi proverili da li se i kada održava izložba, trudeći se da namenski urade rad za izlaganje. To govori o ozbiljnosti manifestacije kao i zajedničkom interesu za prezentacijom ove tehnike. Jedan od razloga je i to da realizacijom mozaičkih površina u sakralnim građevinama i kod privatnih naručilaca, umetnici najčešće ostaju anonimni ili poznati samo malom broju ljudi a ovakva izložba daje im mogućnost za izlaženje iz anonimnosti i da nešto što je uglavnom na marginama postavki, izađe u prvi plan kao dokument jednog teškog ali divnog kreativnog i umetničkog stvaralaštva.

Nekada davno kao reprezentativan atribut carske titule i plemićkog staleža, u našim krajevima sačuvan sporadično ali u najlepšim kadrovima, mozaik se vremenom polako gubio i ustupao mesto izvođački lakšim i jeftinijim tehnikama. U savre-

menoj umetnosti je dugo potiskivan što iz opravdanih razloga, što iz otpora prema nečemu što se smatralo tradicionalnim. Zadnjih godina je u sve većoj ekspanziji, zahvaljujući tome da naše umetničke akademije odškoluju svake godine veliki broj izuzetnih umetnika zidnog slikarstva i da se pojavljuje sve veći broj naručilaca za realizaciju ove skupe ali večne slikarske tehnike. Zahvaljujući karakteristici velikog materijalnog ulaganja, umetnici ne dozvoljavaju sebi luksuz eksperimentisanja, već se trude da realizuju dela vrhunске kreativnosti i monumentalnosti koja nije sama sebi svrha.

Ovo nije tehnika kojom se umetnici bave u šire produkcione svrhe ali joj se rado vraćaju u pauzi između narudžbi da bi za svoju dušu i uz trenutno nadahnuće realizovali malo intimno delo. Na Bijenalu je predstavljeno 38 autora svih generacija. Najveći broj je iz Beograda, tu su mozaičari iz Vranja, Niša, Novog Sada, Pančeva i gost iz Skoplja.

Kroz razigranu polihromiju, kroz iskorak u prostor; kroz asocijaciju na svetovno ili sakralno; kroz beleženje trenutka, svakodnevice, portreta; uhvaćeno u kadru, u detalju, u širokom planu; kroz geometrijsku strogost, stilizovano lepršavo, apstraktno, nadahnuto... Za razliku od I Bijenala kada je bilo dosta radova sa hrišćanskom ikonografijom, ovoj temi se sada posvećuje samo jedan autor Ljiljana Rivić a Violeta Cvetkovska Ockoljić obrađuje starozavetnu temu. Nekoliko mozaičara za temu uzima ženski lik (portret, akt, autoportret) i u dujapazonu od realističkog prikaza – Stojadin Petković, preko ekspresivnog – Maja Đurić i Žarko Glavatović, minimalističkog - Anđelka Radojević, kubističkog - Darija Radaković, do stilizovanog akta Milene Milinković . Bisenija Terščenko već poznata po grupnim portretima malog i velikog formata, i ovaj put zapanjuje svojom perfekcijom na minijaturi "Ljubav" i velikom portretu svoje porodice. Bora Nježić ostaje dosledan svom kvalitetu i vešto kombinuje dva prirodna materijala spojivši ih sentimentalnim nazivom "Vreme seće". Terasa Olivera Nikolić pleni lirskim pristupom, Nataša Dimitrijević uz minimum elemenata prikazuje pejzaž ali mu daje ton blagim

talasanjem površine, Nenada Nastića privlači topografska stilizacija a Vladimir Rašić obuhvata širokim kadrom Hilendarski kompleks obasjan suncem. Heraldici i mitologiji se okreću Goran Ćorić, Jelica Vuković, Predrag Todorović i Živana Kostić. Varijacije na temu čovek realizuju Nataša Šavija, Danko Brkić, Snežana Bekrić, Jovana Filipović i Jocić Azra. Rada Selaković izlaže mozaik u formi svetleće instalacije dok Gordana Šijački se minucioznim radom opredeljuje za tematsku asocijaciju . Vesna Karakaš, Olivera Štrbac, Risto Vujinović, Ognjen Beader i Milica Vuković se opredeljuju za apstrakciju. Mila Dragičević izlaže minijature kućice tipične za hercegovački karst, a Dragan Popović imponantnu skulpturu ribe u tehnici mozaika. Sentimentalni pristup flori imaju Petrija Jovičić i Svetozar Tasić a za životinjski svet se opredeljuju Vojna Baštovanović, Renata Trifković, Sofija Azemović kao i gost iz Makedonije, Nikola Upevče. Bijenale mozaika je od ove godine ustanovio dodelu tri ravnopravna priznanja za mozaik. Žiri u sastavu prof. Đuro Radlović - mozaičar, Haira Jakovljević – ist. umetnosti i Ljiljana Subotić – ist. umetnosti i autor Bijenala, dodelili su diplome Risti Vujinoviću, Violeti Cvetkovski Ockoljić i gošći iz Novog Sada, Gordani Šijački. Igra svetlosti i boje. Od nas izmamљуje tišinu i zanemlost kao verska ekstaza. Sloboda kompozicija, istančani preliv, ekspresivni realizam, antička heraldika i hrišćanska ikonografija, uverljivo tehničko znanje izvođača, svežina boje, izazivanje čulne percepcije. Uz upotrebu klasičnih do novijih materijala i uz različite pristupe načinu izvođenja... Bijenale dokazuje da je mozaik tehnika ogromnih mogućnosti. U samom posmatraču izaziva impresiju nečeg svetog, nečeg večnog i podseća na jednu epohu kada je slikarstvo prevladalo nad drugim umetnostima, što je izazvalo spontanu reakciju hroničara koji su oduševljeno uzviknuli : "kako je srećno zanimanje slikara ..." Ovo osećanje je preneto kako na mnogobrojne posetioce tako i na autora projekta koji na ovaj način ima satisfakciju za svoj rad i opravdanje u ispravnost namere i cilja samog Bijenala mozaika.